

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (М. КИЇВ)
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ
СТЕФАНИКА (М. ІВАНО-ФРАНКІВСЬК)
ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ КОМПАНІЙ З МІЖНАРОДНОГО
ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ (М. КИЇВ)

**РОЗВИТОК РИНКУ ПРАЦІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ
ЗРУШЕНЬ: ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ**

Збірник матеріалів
III Всеукраїнської науково-практичної конференції
24 квітня 2025 р., м. Київ
(українською, англійською мовами)

КИЇВ 2025

Розвиток ринку праці в умовах глобалізаційних зрушень: виклики для України : збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ, 24 квітня 2025 року) / за заг. ред. С. П. Калініної. Київ : МДУ, 2025. 204 с.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою економіко-правового факультету Маріупольського державного університету (протокол № 10 від 15.05.2025).

Редакційна колегія:

Голова	Микола ТРОФИМЕНКО, ректор МДУ, доктор політичних наук, професор;
Заступник голови	Тетяна Марена, проректор з науково-педагогічної роботи МДУ, кандидат економічних наук, доцент;
Члени редколегії:	Світлана КАЛІНІНА, декан економіко-правового факультету МДУ, доктор економічних наук, професор; Лілія МИХАЙЛИШИН, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (м. Івано-Франківськ), доктор економічних наук, професор; Світлана ЛАНСЬКА, в.о. завідувача кафедри економіки праці МДУ, кандидат економічних наук, доцент; Валерія ПОДУНАЙ, доцент кафедри економіки праці МДУ, кандидат економічних наук, доцент; Клавдія ТАХТАРОВА, доцент кафедри економіки праці МДУ, кандидат економічних наук, доцент; Ольга ЛЕЛЮК, старший викладач кафедри економіки праці МДУ, кандидат економічних наук; Василь ВОСКОБОЙНИК, Президент Всеукраїнської Асоціації компаній з міжнародного працевлаштування

Збірник містить матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Розвиток ринку праці в умовах глобалізаційних зрушень: виклики для України», яка відбулась 24 квітня 2025 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах систематизовано сучасні трансформації глобального економічного розвитку, висвітлено аспекти глобалізаційного виміру розвитку міжнародного ринку праці, досліджено регуляторні пріоритети міграційної політики, здійснено науковий безпековий дискурс трудових ресурсного забезпечення, проаналізовано новітні конструкти і тренди HR-економіки.

Збірник адресований викладачам і науковцям, фахівцям у сфері ринку праці та міжнародної економіки, докторантам, аспірантам і студентам економічних спеціальностей закладів вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами економічної науки.

В матеріалах конференції представлена думка учасників. У збірнику максимально точно відображається авторська орфографія та пунктуація. Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

ТАРАСЕНКО Денис,
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри публічного управління та адміністрування,
Маріупольський державний університет
ОГАРОК Гліб,
здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
ОП «Публічне управління та адміністрування»,
Маріупольський державний університет

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ

Затяжна війна вносить істотні зміни у функціонування економічної системи України загалом та ринку праці зокрема. Ринок праці України, який у період повномасштабної війни відчутно змінився як за структурою, так і за географією, в умовах турбулентності та невизначеності поступово відновлюється, реагуючи на нові виклики та вимоги. Поряд з цим в умовах бойових дій, структурних і територіальних змін потреб у робочій силі, масштабного переміщення населення та мобілізації поглиблюються проблеми у сфері зайнятості. Так, згідно з оцінками Національного банку України (НБУ), чисельність робочої сили у віковій групі 15–70 років на початок 2024 р. зменшилася на понад чверть проти 2021 р. Майже половина цього скорочення відбулася через зовнішніх мігрантів, що не працюють дистанційно (під час оцінювання враховано дослідження ЦЕС щодо частки зовнішніх мігрантів, які працюють дистанційно, – 2023 р. вона становила 8–10 %). За даними НБУ, близько 40 в. п. від скорочення робочої сили 2023 р. проти 2021 р. відбулося через демографічні втрати й окупацію, а також перехід до економічно неактивного населення – через імовірні труднощі з пошуком роботи для внутрішньо переміщених осіб (ВПО), необхідність догляду за іншими членами родини, збільшення кількості пенсіонерів, брак навичок, зажаданих на ринку праці [1].

З початку 2024 р. разом з відновленням економіки відновлюється й пропозиція вакантних робочих місць, проте тенденція щодо активності шукачів роботи не відповідає змінам потреб у робочій силі. Так, за I півріччя 2024 р., згідно з даними Work.ua, кількість вакансій зросла майже на 19 тис. та в червні 2024 р. становила понад 110 тис. Проте кількість резюме, оновлених чи створених у цьому самому місяці, становила 304 тис., що майже на 47 тис. менше, ніж було в січні 2024 р., – це свідчить про низьку активність шукачів роботи, яка також є меншою за відповідні показники 2023 та 2022 рр. У цих умовах зменшується показник конкуренції за вакансії (у червні 2024 р. цей показник досяг найнижчої точки за понад три роки), а роботодавцям україн складно знаходити працівників. Дослідження ринку праці України, що їх здійснила Європейська бізнесова асоціація, свідчить, що 2023 р. 74% роботодавців відзначили відчутність дефіциту кадрів, 17% – часткову нестачу кадрів і лише 7% – не відчували дефіциту кадрів [2]. Загострення проблеми значною мірою зумовлено масштабною міграцією українців за кордон та

мобілізацією до ЗСУ, поглибленням секторальних, професійних та міжрегіональних диспропорцій на ринку праці. Отже, сучасні тенденції щодо попиту та пропозиції робочої сили на вітчизняному ринку праці не сприяють послабленню проблеми дефіциту кадрів. Міністерство економіки України оцінює дефіцит кадрів на ринку праці у майже 30% [3].

Ситуація щодо відновлення ринку праці за кількістю вакансій у регіональному розрізі відрізняється, що зумовлено насамперед ступенем віддаленості від зони активних бойових дій (рис. 1).

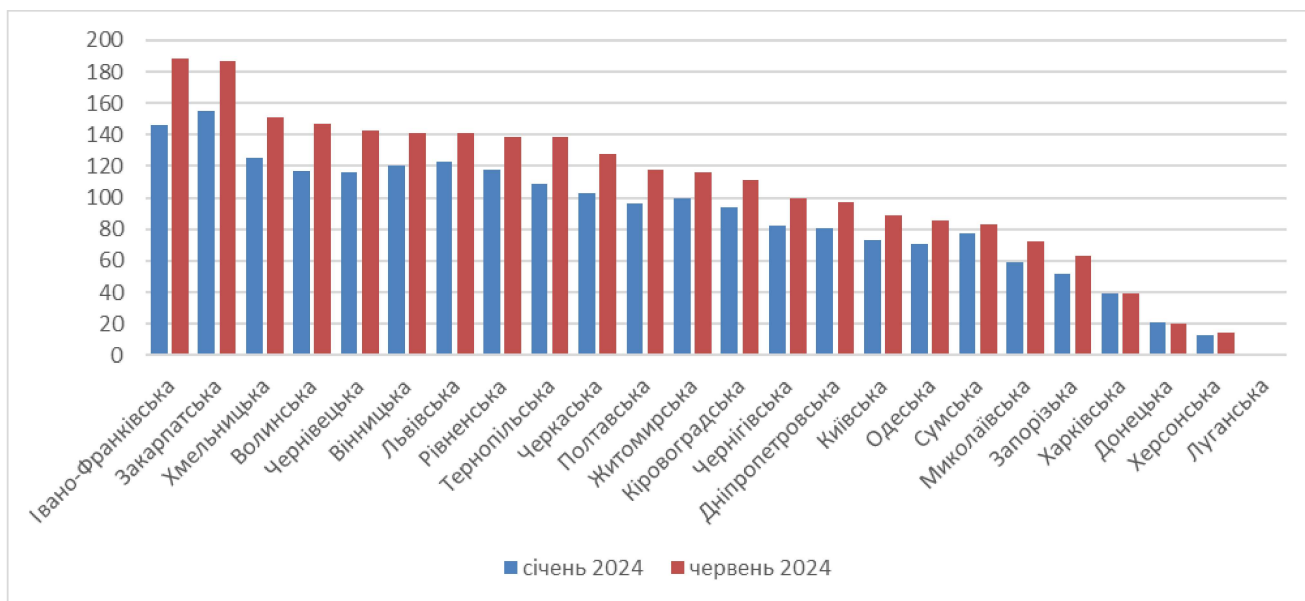

Рис. 1. Відновлення регіональних ринків праці за кількістю вакансій (кількість вакансій у січні та червні 2024 р. відносно лютого 2022 р., %)

Джерело: Work.ua

Порівняно з довоєнними показниками, найбільші прирости вакансій демонструють Івано-Франківська (+88%), Закарпатська (+87%) та Хмельницька (+51%) області. За абсолютною кількістю пропозицій роботи незмінними лідерами є: Київська, Дніпропетровська, Львівська, Одеська та Івано-Франківська області. Варто відзначити нерівномірність зростання кількості вакансій протягом I півріччя 2024 р. Найбільші прирости продемонстрували Івано-Франківська (+42%), Закарпатська (+32%), Волинська та Тернопільська (по +30%) області.

На тлі загострення проблеми дефіциту кадрів, сьогодні на ринку праці України зберігається досить високий рівень безробіття, у тому числі структурного, що насамперед пов'язано зі стрімкими географічними та структурними змінами ринку праці та недостатнім рівнем адаптивності робочої сили. Згідно з оцінками дослідницької агенції «Info Sapiens», показник безробіття протягом I півріччя 2024 р. коливався в межах 20,9% – 13,1%. Його значення (попри те, що в червні досягнуто найнижчого рівня з початку повномасштабної війни – 13,1%) залишається високим і позитивної стійкої закономірності щодо його зміни не спостерігають (рис. 2).

За офіційними даними Державної служби зайнятості, у I півріччі 2024 р. статус безробітного мали 254,6 тис. осіб, з яких працевлаштовано 124, тобто близько 50%. Також понад 4 % офіційних безробітних отримали ваучери на навчання та майже 9% – проходили професійне перенавчання.

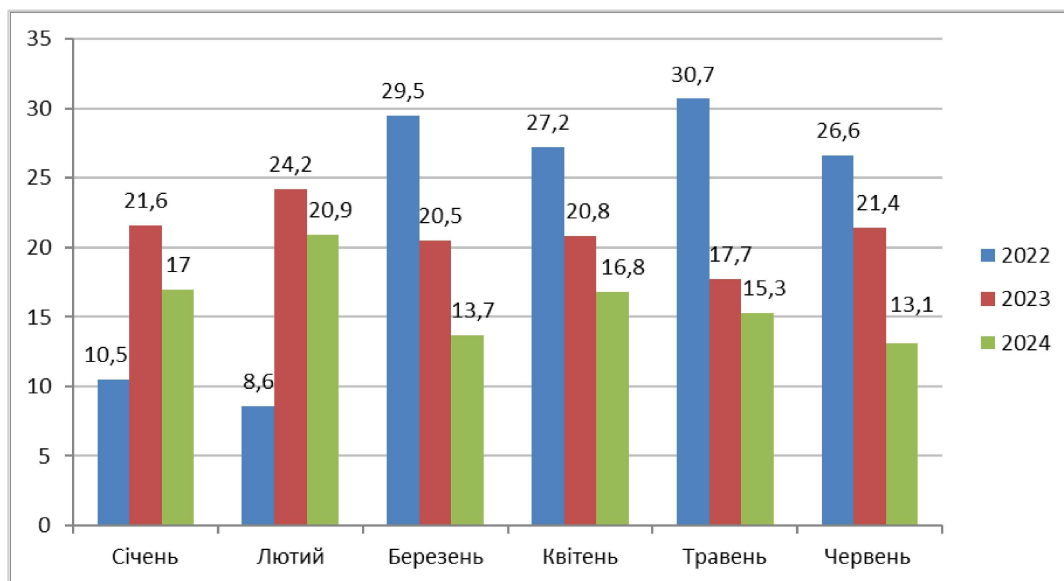

Рис. 2. Рівень безробіття в Україні у I півріччі 2022, 2023 та 2024 рр., %

Джерело: [4]

Звичайно, наведена статистика не відбиває фактичної ситуації в країні щодо кількості безробітних – вона не враховує: осіб, які перебувають на тимчасово окупованих територіях; внутрішніх та зовнішніх вимушених мігрантів, які не здійснюють пошук роботи; осіб, які перебувають у неоплачуваних відпустках. Далеко не всі безробітні зареєстровані в Державній службі зайнятості з різних причин, зокрема з причин ухиляння від призову до лав ЗСУ, втрати мотивації до праці, небажання бути направленими на суспільно корисні роботи тощо. Адекватна відповідь на виклики, пов'язані з низькою економічною активністю працездатного населення в умовах посилення проблеми нестачі працівників на ринку праці, є неодмінною умовою життєздатності економіки та успішного її відновлення.

Список джерел

1. Інфляційний звіт. Квітень 2024 року. Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IR_2024-Q2.pdf (дата звернення: 07.05.2025).
2. Три чверті роботодавців відчують дефіцит кадрів в Україні. Європейська Бізнес Асоціація. URL: <https://eba.com.ua/try-chverti-robotodavtsiv-vidchuvayut-defitsyt-kadriv-v-ukrayini/> (дата звернення: 07.05.2025).
3. Добробут у компанії та дефіцит кадрів: Work.ua презентував результати дослідження. URL: <https://www.work.ua/news/ukraine/2667> (дата звернення: 07.05.2025).

4. Трекер економіки України під час війни. Центр економічної стратегії.
URL: <https://ces.org.ua/tracker-economy-during-the-war/> (дата звернення:
07.05.2025).

ТАРАСЮК Алла,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки,
підприємництва та економічної безпеки,
Херсонський національний технічний університет
СЕРГЄЄВ Сергій,
здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
ОП «Економіка підприємства і бізнес-аналітика»,
Херсонський національний технічний університет

СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК МОЖЛИВІСТЬ РОЗВИТКУ РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ

Виклики, з якими стикнулося українське суспільство впродовж останніх трьох років повномасштабного вторгнення, вимагає інноваційних трансформацій. Особливою сферою інноваційних змін стало підприємництво. Місією сучасного підприємництва все частіше стає не тільки отримання прибутку, а й вирішення соціально-значимих завдань.

Найбільш прогресивним трендом сучасної підприємницької діяльності є соціальне підприємництво. Соціальне підприємництво, в умовах полікризи, що склалася в Україні внаслідок військової агресії, ефективно сприяє вирішенню проблем суспільства: забезпечує соціальні, культурні та економічні права громадян, створює робочі місця. Саме соціальне підприємництво сприяє збереженню та розвитку економічного і соціального потенціалу суспільства.

Соціальне підприємництво в Україні, реалізуючи свою головну мету, реалізує суспільні інтереси та задовольняє потреби суспільства. Одночасно приймаючи участь у житті суспільної системи соціальне підприємництво наділене публічною владою, яка має два аспекти реалізації:

по-перше, це влада, яка здійснюється в межах суб'єктів господарювання, яка структурує та контролює діяльність елементів своєї системи, формуючи свою діяльність відповідно до вимог зовнішнього середовища з метою вирішення соціально-важливих питань [2, с. 505];

по-друге, це публічна влада, яка, має синергетичний ефект і дає змогу значно впливати на зовнішнє середовище. Адже формує єдиний суб'єкт із власними духовними, ідеологічними, метафізичними та іншими аспектами.

В соціально-політичному та економічному значеннях публічна влада соціальних суб'єктів підприємництва має свої специфічні властивості. Об'єднуючись навколо суб'єкту господарювання, елементи перестають бути розрізненими.